

TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2015 Yıl:3, Sayı:6
Sayfa:1-48

ISSN: 2147-8872

DERLEME SÖZLÜĞÜNDE KARAÇAY-BALKAR TÜRKÇESİ SÖZ VARLIĞI

Ali Akar*

Ayşe Günay**

Özet

13. yüzyıldan itibaren kitleler hâlinde Harezm bölgesinden Anadolu'ya göçmeye başlayan Oğuz boyları burada kendi lehçelerine dayalı bir yazı dili meydana getirmişlerdir. Bu yazı dili tarihî süreç içinde gelişerek Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesini meydana getirmiştir. Türkiye Türkçesinin içinde, ona bağlı olarak gelişen pek çok ağız da yer almaktadır. Bu ağızlar Oğuz Türkçesinin genel ses, yapı ve söz varlığı özelliklerini göstermektedir. Bu ağızlar içinde, değişik sosyal, siyasal, ekonomik ve demografik etkenlere bağlı olarak Anadolu'ya gelen başka Türk topluluklarının dillerine ait ses, ek ve söz varlıkları da yer almaktadır. Bunların biri de 18. yüzyılın ikinci yarısında Kafkaslardan Anadolu'ya göçen Karaçay-Balkar Türklerinin dillerine ait verilerdir. Bu veriler *Derleme Sözlüğü*'nde tespit edilmiştir. Bu makalede, söz konusu sözlükte yer alan Karaçay-Balkar Türkçesine ait söz varlığı karşılaştırmalı dilbilim yöntemleri çerçevesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi Ağızları – Karaçay-Balkar Türkçesi - Karaçay-Balkar Türkçesi Söz Varlığı

VOCABULARY OF KARACHAY-BALKAR TURKISH IN TURKISH DIALECTS DICTIONARY

Abstract

The Oghuz tribes who began to migrate Anatolia from Khorezm region in mass since 13th century, created a new writing language based on their own dialect. This writing language developed in historical process and created Ottoman Turkish and Turkey Turkish. In Turkey Turkish, there are many dialects which

* Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, aliakar2023@gmail.com

** Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Elemanı, aysegunay@mu.edu.tr

developed based on it. These dialects have features of general phonetics, morphology and vocabulary of Oghuz Turkish. In these dialects, there are phonetics, morphology and vocabulary belong to language of the other Turkic communities who migrated to Anatolia depending upon different social, political, economical and demographic factors. One of them is the data of language of Karachay-Balkar Turks who migrated from Caucasus to Anatolia in the second half of 18th century. This data was determined in *Turkish Dialect Dictionary*. In this article, vocabulary of Karachay-Balkar Turkish in the stated dictionary will be examined by the method of comparative linguistics.

Key Words: Dialects of Turkey Turkish-Karachay Balkar Turkish-Vocabulary of Karachay-Balkar Turkis

GİRİŞ

Türkiye Türkçesi ağızlarındaki söz varlığını bir araya getirmek amacıyla Türk Dil Kurumu'nun kuruluşundan sonra *Derleme Sözlüğü* hazırlanmaya başlanmıştır. Bu amaçla Türkiye'nin birçok yerleşim merkezinden yazı dilindekilerden yapı veya anlam bakımından farklı yapıda binlerce sözcük derlenmiştir. 1933-1935 yılları arasında derlenen 150 binden fazla kelimeyi içeren Türkiye'de *Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi* 1939-1949 yılları arasında yayımlanmıştır. Bu eserin teknik ve içerik bakımdan bazı eksiklerini tamamlamak amacıyla 1952 yılında, sözlüğün yeniden düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. Bu sekiz yıllık ikinci derleme sürecinde 450 bin kelime derlenmiştir. Böylece bu yeni malzeme ile eski malzeme harmanlanarak 13 ciltten oluşacak *Derleme Sözlüğü*'nün temeli atılmıştır. 1963-1975 yılları arasında A-K harfleri arası, 1979'da da K ile Z arasındaki ciltler tamamlanmıştır. Sözlüğün Ek-I cildi ise 1982'de yayımlanmıştır (Eren 1991, 1). Bu eser, kelime, anlamlandırma ve maddebaşı düzenlenişi bakımlarından birtakım eksik ve kusurlarına rağmen şimdilik Türkiye Türkçesi ağızlarının söz hazinesini gösteren en önemli başvuru kaynağıdır. *Derleme Sözlüğü*'nde pek çok eski, kullanımdan düşmüş yahut yazı dilindekinden farklı anlam kazanmış kelimeler yer almaktadır. Bu yönüyle *Derleme Sözlüğü*, dilin tarihî gelişimini takip etmek, değerlendirmek ve kelimelerin oluştuğu dönemle günümüzdeki şekil ve anlamlarını karşılaştırmak bakımından önemli bir kaynaktır (Akar 2006: 42). Bunun yanında yazı dilinde ihtiyaç olan yeni kelimelerin ve kavramların karşılanması bakımından da önemli bir veri kaynağıdır.

Derleme Sözlüğü, Türkiye'nin hemen hemen bütün ağız bölgelerine ait söz varlığını kapsamaktadır. Bunun yanında bugünkü sınırlarımız dışında Türkçenin yoğun olarak konuşulduğu bazı yerlerin ağızları (Kıbrıs, Kerkük, Bulgaristan, Yunanistan ve Yugoslavya) ile çeşitli dönemlerde Türkiye'ye göç eden Türk topluluklarının dillerine ait veriler de bu sözlükte yer almaktadır. Bu yönüyle Türkiye'deki Oğuz ağızları dışındaki Türkçe ağızlar için de önemli bir kaynaktır. 18. yüzyılın sonlarından itibaren

başlayan Osmanlı-Rus savaşları sonucunda Türkiye topraklarına Karadeniz'in kuzeyinden ve Kafkasyadan çok sayıda Kırım ve Kazan Tatarı, Karaçay-Balkar, Nogay ve Kumuk Türkü göçmüştür. Ülkemizin değişik bölgelerine yerleştirilen bu toplulukların dillerine ait veriler de *Derleme Sözlüğü*'nde yer bulmuştur. Türkiye Türkçesi ağızları içinde birer “adacık” olarak kalan bu ağızlarla ilgili olarak Sözlük'te herhangi bir ek bilgi verilmemektedir. Derlemeciler, muhtemelen bunların göç süreçleri ile ilgili bilgilere sahip değillerdi, bu yüzden onları Türkiye'deki “aşiret”lerden biri olarak değerlendirmişlerdir. Fakat bunların dillerine ait kelimelerin yapısı, anlamları ve derlendikleri yerleşim yerleri bize bu sözcüklerin lehçe bilgisini vermektedir. Bu makalede, Türkiye Türkçesi ağızları içinde özel bir yere sahip olan Karaçay-Balkar Türkçesine ait söz varlığının *Derleme Sözlüğü*'ndeki verileri incelenecektir.

KARAÇAY-BALKARCA

Karaçaylar ve Balkarlar birbirinden farklı iki halk değil, Karaçay-Çerkez ve Kabardey Balkar özerk bölgelerinde yaşayan aynı dili konuşan halkın adıdır. Yapılan araştırmalar Karaçay-Balkar Türkçesinin tipik bir Kıpçak Türkçesi olduğunu ortaya koymuştur. Karaçay-Balkar Türkçesinin başlıca seslik ve biçimlik özellikleri şunlardır:

1. Söz sonundaki /ağ/ hecesi /aw/'a dönüşmüştür: *taw* “dağ” (<ET *tag*).
2. Söz içindeki /ağı/ heceleri /awu/ olmuştur: *awur* “ağır” (<ET *ağır*).
3. Söz içindeki /ağu/ hecesi /uw, uwu/ olmuştur: *cuwuk* “yakın” (<ET *yağuk*).
4. Söz sonundaki /ağu/ hecesi /aw, ow/'a dönüşmüştür: *buzow* “buzağı” (<ET *buzagu*).
5. Söz sonundaki /egü/ hecesi /ew/ olmuştur: *küyew* “güveyi, damat” (<ET *küdegü*).
6. Söz içindeki /aw, awu/ heceleri /uwu/'ya dönüşmüştür: *tuwar* “davar” (<ET *tavar*).
7. Söz başındaki ve söz içindeki /oğ, uğ, ow/ heceleri /uw, u/ olmuştur: *suwuk* “soğuk” (<ET *soğık*), *urla-* “çalmak” (<ET *oğrı/uğrı* “hırsız”).
8. Söz başındaki /öğ, üğ, öv/ heceleri /üw, ü/'ye dönüşmüştür: *üren-* “öğren-” (<ET *öğren-*).
9. Söz başındaki /öğü, üğü/ heceleri /üyü/ olmuştur: *üyür* “aile” (<ET *öğür* “dost, tanıdık”).
10. Söz başındaki /y/ ünsüzü /c/'ye dönüşmüştür: *carık* “ışık, aydınlık” (<ET *yaruk*), *cigit* “yiğit” (<ET *yigit*).
11. Söz başı /k-/ ve /t-/ ünsüzleri korunmuştur. *köz* “göz”, *taw* “dağ”. (<ET *köz*, *tag*).
13. Çokluk ekindeki /t/ fonemi düşmüştür: *tawla* “dağlar”, *cigitle* “yiğitler”.

14. Bildirme eki /-Dİr/daki /r/ fonemi düşmüştür: *aman-dı* “kötüdür”, *curtu-du* “yurdudur”.

15. –men/-man, -sen/-san kişi eklerindeki /n/ fonemi düşmüştür: *keleme* (<*kel-e men) “geliyorum”, *tawluma* (<*taglı men) “dağlıyım”.

16. Gelecek zaman –lık/-lik, -nık/-nik, -rık/-rik ekleri ile kurulur: *bar-lık-ma* “gideceğim”, *aşa-rık-sa* “yiyeceksin” (Tekin ve Ölmez 2014, 120-121).

17. Eski Türkçe /d/ ler Genel Türkçede olduğu gibi /y/ olmuştur: *ayak* “ayak” (<ET *adak*)

18. Diğer Kıpçak lehçelerinde olduğu gibi *bolmak* “olmak” fiili korunmuştur (Tavkul 2000, 4).

Bununla birlikte Karaçay-Balkar Türkçesi, komşu Kafkas halklarının dilleri ve Oğuz ağızlarından da etkilendiği için diğer Kıpçak lehçelerinden farklı özellikler de gösterebilmektedir.

“Karaçay-Balkar Türkçesinin söz varlığı içinde diğer Kafkas dillerinden alınan sözcükler de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları: *avana* "gölge" (<Osetçe), *gida* "balta" (<Adigece), *kaç* "haç" (< Ermenice), *gaduw* "kendine fazla güvenen; (<Abhazca); *adam* "insan", *kitab* "kitap" (<Arapça); *avaz* "ses", *därt* "dert" (<Farsça); *mulda* "ense, yağır (at için)", *nögär* "arkadaş" (<Moğolca); *balata* "malt", *göbäl* "zayıf" (<Fin-Ugor dilleri); *manaḥ* "keşiş" (<Grekçe); *çanta* "çanta" (<Latince)" (Yılmaz 2002, 58).

Karaçay-Balkar Türkçesinin aralarında küçük fonetik farklılıklar bulunan Karaçay-Bashan-Çegem ve Çerek olmak üzere iki ağızı vardır. Bunlardan birincisi Karaçay yazı dili olarak kullanılmaktadır.

Karaçay-Balkarların ilk yazılı eserleri 1916-24 yıllarında kullanılan Arap alfabesiyle yazılmıştır. Karaçay-Balkarca 1924-37 yılları arasında Latin esaslı alfabeye, 1937’den günümüze kadar da Kiril alfabesiyle yazılmaktadır. 1966 yılında bu alfabe üzerinde değişiklikler yapılmıştır.

Kiril esaslı Karaçay-Balkar Türkçesinde sertleştirme belirten [ɬ] ve inceltme sesi olarak kullanılan [ɮ] işaretleri ile birlikte toplam 38 harf kullanılmaktadır. Bunlardan a, e, ı, i, o, ö, u, ü sesleri ünlüleri, b, c, ç, d, j, f, g, ğ, h¹, h², h³, k, q, m, n, ñ, p, r, s, ş, t, ts, w, v, y, z, ž sesleri de ünsüzleri karşılamaktadır (Adiloğlu 2005, 60).

TÜRKİYE’DEKİ KARAÇAY-BALKARLAR

Kafkasların en eski halklarından olan Karaçay-Balkar Türklerinin tarihi yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Karaçay-Balkar Türklerinin etnik kökenleri tarih içerisinde yaşadıkları bölge olan Elbruz Dağı ve çevresindeki dağlık araziler başta olmak üzere Kuban Havzasındaki vadilerde hüküm süren İskitlere kadar dayandırılmaktadır. Bölgede hâkimiyet kuran Hunlar, Hunların bir kabilesini oluşturan Bulgar Türkleri,

Kafkasya’da hâkimiyet kuran Alanlar, Hazarlar ve Kafkasya’daki izleri M.Ö. IV. yüzyıla kadar dayanan Kıpçakların bir bölümünün XIII. yüzyılda Cengiz Han’ın ordularından kaçarak Kafkasya’daki dağlık bölgelere sığınması Karaçay-Balkar Türklerinin etnik oluşum sürecini tamamlamıştır. Karaçay ve Balkar etnik adları ise yakın tarihte ortaya çıkmış olup ilk defa XV. yüzyılda Kafkasya’ya gelen Avrupalı misyonerlerden Johannes de Galonifontibus tarafından *Kara Çerkesler* adı ile bahsedilmiştir. Karaçay-Balkar Türkleri, 1864 yılında Rusların Kafkasya’yı hâkimiyeti altına alıncaya kadar Elbruz Dağı çevresinde yaşadıkları bölgelere göre Karaçaylar, Balkarlar, Holamlılar, Bızıngılılar, Bashanlılar, Çegemliler gibi farklı adlar altında yaşamaktaydılar (Tavkul 2012, 886).

Karaçay-Balkarlar, Rusların 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Kafkasya bölgesini ele geçirmeleri üzerine onlara karşı ayaklanmışlardır. Bu ayaklanmalar, Rusların üstün ve orantısız askerî gücüyle kanlı bir şekilde bastırılmış ve bunun sonucunda 1885 ve 1905 yılları arasında birçok Müslüman Kafkas halkı Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göçmen halklar arasında Karaçay-Balkar Türkleri de yer alıyordu. Karaçay-Balkarlar göçten sonra Osmanlı imparatorluğunun değişik bölgelerine (Anadolu ve Suriye) dağıtılarak buralarda kendilerine belli araziler tahsis edilmiştir

Karaçay-Balkarlar, ikinci büyük göç ve sürgün felaketini 2. Dünya Savaşı’nda yaşamışlardır. 2 Kasım 1943 Karaçay ve 8 Mart 1944 Balkar sürgünleri ile Orta Asya ve Sibirya’ya sürülen Karaçaylar nüfuslarının yarısından fazlasını kaybetmişlerdir (Adiloğlu 2010, 47). 14 yıllık sürgünden sonra 1957 yılında itibarları iade edilen Karaçay-Balkarlar, Karaçay-Çerkessk ve Kabardin-Balkar Özerk Cumhuriyetlerinde Rusya’ya bağlı olarak yaşamaktalar.

2002 nüfus sayımlarına göre bu özerk cumhuriyetlerde 169.198 Karaçay, 104.951 Balkar olmak üzere yaklaşık 300.000 kişi yaşamaktadır (Yiğit 2012, 24-25).

Karaçay-Balkar Türkleri dil ve kültürlerini korumakta çok titiz davranmışlardır. Günümüzde gerek Kafkasya’da gerekse diasporada yaşayan Karaçay-Balkarlar, Karaçay-Balkarcayı ve Karaçay-Balkar kültürünü koruma ve geliştirme yolunda önemli faaliyetler yürütmektedir.

Anadoluya göç eden Karaçay-Balkarlar Türkiye’de Konya’nın Başhüyük Kasabası, Tokat’ın Arpacı Karaçay ve Çilehane Köyleri, Eskişehir’in Belpınar, Yazılıkaya, Akhisar, Gökçeyayla (Kilise), Ertuğrul (Yakapınar) Köyleri, Çifteler Kasabası, Afyon’un Doğlat Köyü, Ankara’ya bağlı Yağlıpınar Köyü, Kayseri’nin Eğrisöğüt Köyü, Sivas’ın Emirler Köyü ve Yalova Çiftlikköy’de yaşamaktalar. Bu yerleşim birimleri ve il merkezlerinin dışında İzmir, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehir merkezlerine göç eden ve yaşayan binlerce Karaçay-Balkar bulunmaktadır. Nüfuslarının yaklaşık 25 bin kişi olduğu tahmin edilmektedir.

Bu köylerde Karaçay-Balkar Türkçesi yaşlılar tarafından bilinmekte ve konuşulmaktadır. Genç nüfusun büyük bir bölümü şehirlerde yaşadığı için Karaçay-Balkarcanın konuşur sayısı git gide azalmaktadır.

SÖZ VARLIĞI İNCELENMESİ

Bu çalışmada, *Derleme Sözlüğü*'ndeki Karaçay-Balkar köylerinden derlenmiş sözlüksel veriler üzerinde durulacaktır. Bu sözlerin Karaçay-Balkar Türkçesinin ses ve yapı özellikleriyle olan benzerlik ve farklılıkları karşılaştırılacaktır.

Derleme Sözlüğü'nde toplam 5 yerleşim biriminden Karaçay-Balkar Türkçesine ait 754 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerin 155'i fiil, 549'u isim, 19'u birleşik fiil ve 31'i de zarf, ünlem vd.. grubundandır (Tablo I). Farklı bölgelerden derlenen aynı kelimelere rastlanmaktadır. Buna göre ortak kelimeler de dâhil olmak üzere Çilehane Köyü'nden 207, Başhüyük Kasabası'ndan 499, Çiftlikköy'den 79, Afyonkarahisar Köylerinden 14 ve Eskişehir köylerinden 2 adet Karaçay-Balkar Türkçesine ait kelime derlenmiştir (Tablo II).

Kelime Türü	Sayı
İsimler	549
Fiiller	155
Birleşik fiiller	19
Zarf, ünlem vd..	31
TOPLAM	754

Tablo I

Derleme Bölgesi	Sayı
Tokat-Reşadiye-Çilehane Köyü	207
Konya-Kadınhanı-Başhüyük Kasabası	499
Yalova-Çiftlikköy	79
Afyonkarahisar Köyleri	14
Eskişehir Köyleri	2

Tablo II

Bu yerleşim birimlerinden derlenen Karaçayca sözlerin yazımında ve anlamlandırılmasında birtakım yanlışlıklar yapılmıştır. Bunları da makalemizde düzeltme yoluna gittik ve doğru olduğunu düşündüğümüz şekilleri dipnotlarla belirttik.

Söz varlığını art zamanlı metinlerle (Eski Türkçe, DLT) karşılaştırarak ses, yapı ve anlam değişmelerini ortaya koyduk.

Buradaki söz varlığı, Türkiye Türkçesi ağız atlası içinde yer alan önemli ağız adacıklarından birini oluşturmakta ve aynı zamanda bu ağızın, konuşur sayısına göre söz konusu atlasta hatırı sayılır bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Derleme Sözlüğü 'nde yer alan Karaçay-Balkarca sözlerde bu lehçenin özellikleri önemli ölçüde korunmuştur. Bunlardaki belli başlı ses özellikleri şöyledir:

1. Ses Bilgisi

1.1. Ses Değişmeleri

1.1.1. /c-/ < /y-/ Değişimi

Kıpçak lehçelerinin en önemli ses özelliklerinden biri olan söz başındaki /y-/ > /c-/ değişmesi, *Derleme Sözlüğü*'ndeki Karaçay-Balkarca kelimelerde önemli ölçüde korunmuştur.

cabu “örtü” (<DLT *yapulmak* “kapanmak, örtülmek”) (Kadıçiftliği,-İst.) (II/837)

carık “aydınlık, ışık”. (<DLT *yaruk* “ışık, aydınlık, parlak”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği,-İst.) (II/860)

camavluk “yamalık” (<DLT *yamaglık* “yamalık”). (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/853)

camçı “yamçı” (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/853)

canantav “yanardağ” (<ET *yan-* “yanmak”, *tag* “dağ”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/854)

cañay (I) [*cañıay*] “yeni ay” (<DLT *yangı* “yeni”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/855)

[*cancañga*] “Yakını yan yana”. (<DLT *yan* “yan taraf”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/855)

cañız “yalnız, ama fakat”. (<ET *yalıñız* “yalnız”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/857)

cañur [*cangur (II)*] “yağmur”. (<DLT *yagmur* “yağmur”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/858) (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/858)

caraşuvsuz “yakışksız” (<ET *yaramak* “yakışmak”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)

carık (III) “yarık”. (<DLT *yarmak* “yarmak”). (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/862)

catmak (II) “yatmak”. (<DLT *yatmak* “yatmak”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)

cav (II) “düşman”. (<DLT *yagı* “düşman”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)

cav (V) “yağ”. (<DLT *yag* “yağ, iç yağı”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)

cayak (II) “yanak”. (<DLT *yangak* “ağzın iki yanında dişlerin oluşturduğu kemik”). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/868)

cayla “yayla”. (<DLT *yaylag* “yayla”) Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (II/870)

caz (III) “1. yaz”. (<DLT *yaz* “yaz, ilk yaz”), Çilehane *Reşadiye –To.) (II/870)

[*cay (II)*] “1. yaz, 2. ilkbahar”. (<DLT *yaz* “yaz, ilk yaz”), (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/870)

cenil “acele”. (<ET *yengil* “hafif”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/882)

cerleşmek “yerleşmek”. (<ET *yer* “yer”) (*Kadınhanı-Kn.) (II/886)

cılan (I) “yılan”. (<DLT *yılan* “yılan”), Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)

cılka (II) “at sürüsü”. (<DLT *yılka* “yılka”) (Bolvadin, Afyon; Kadınhanı.) (II/913)

cırtık “yırtık”. (<DLT *yırtmak* “yırtmak”) Çilehane *Reşadiye –To.) (II/938)

col (I) “yol”. ”. (<DLT *yol* “yol”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/995)

cumşak “yumuşak”. (<DLT *yumşak* “yumuşak”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1016)

cürek “yürek”. ”. (<DLT *yürek (g)* “yürek”) (Çilehane *Reşadiye –To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1028)

1.1.2. /w/ < /g/ Değişimi

Karaçay-Balkar Türkçesinin önemli özelliklerinden biri de hece başı ve hece sonundaki /-g-/ > /-w-/ değişimidir. Bunlar, genellikle Eski Türkçede /-ıg/, /-ag/ ve /-ağı/ hecelerinde görülür. Derleme Sözlüğünde yer alan şu kelimeler bu gruba girerler.

aruv “güzel” (<DLT *arıg* “temiz”) (Çilehane *Reşadiye –Tokat. I/337)

kuvmak (I) “koşturmak, sürmek” (<DLT *kowmak* “koğmak, kovalamak, sürmek”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020) “2. kovmak” (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3020)

1.1.3. /uw/ < /ıg/ Değişimi

açuv “keder, ıstırap, elem” (<ET *acıg* “acı, dert, ıstırap”) (Eskişehir ve köyleri; Çilehane *Reşadiye –Tokat, Ilgın-Konya) (I/48)

açuvlanmak “kızmak, çıkışmak, öfkelenmek. (“Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-İlgın-Kn.) (I/47);

açuvlu “kızgın, öfkeli. (Çilehane *Zile –To.) (I/61) ,

avruv “hasta” (<DLT *agrıg* “ağrı”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/391)

manlay cazuv “alın yazısı” (<DLT *yazıkçı* “yazıcı, hısımlar arasında mektup getirip götürülen elçi”) (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3126)

1.1.4. /ağ/ > /aw/ Değişimi

tav “dağ” (<DLT *tag* “dağ”) (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3847)

cav “düşman” (<DLT *yagı* “düşman”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)

cayav col “keçi yolu, patika” (<DLT *yadag* “yaya, yayan”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/868)

omrav “omurga” (<DLT *ograg* “kemiğin ek yerleri, bel kemiğinin boyuna birleştiği yer”)

(Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3282)

sav “1. sağlam. 2.tüm.” (<DLT *sag* “sağ, tatlı, iyi, temiz, halis; sağ, sağlam”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3553)

avdurmak “Bir şeyi sırtın öte yüzüne aşırarak, devirmek, yuvarlamak” (<DLT *agtarmak* “aktarmak, devirmek, yenmek”) (-Af. Köyleri; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/380)

avrumak “hastalanmak” (<DLT *agrımak* “ağrımak”) (-Af. ve köyleri) (I/391)

1.1.5. /ağı/ > /awu/ Değişimi

avur “ağır” (<DLT *agır* “ağır”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/395)

avuş “dağın geçit yeri” (<DLT *agış* “yükseliş, çıkış”) (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/396)

bavur “karaciğer” (<DLT *bagır* “bağır, karaciğer”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/574)

cavur “kalça” [atın sırtında meydana gelen yara] (<DLT *yagır* “at, katır ve eşek gibi hayvanların sırtında semer, eğer ve yük vurmasından meydana gelen yara, yağır”) (Karaçay Göçmenleri, Yazılı *Emirdağ, -Af.) (II/867)

cıltravuk “parlak” (<DLT *yaldır(agu)*k “cılalı, parlak, süslü”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/914)

savut “yemek kabı” (<DLT *sagu* “ölçek”) (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3558)

aldavuk “yalan, kandırmaca” (<ET *aldaguculuk* “aldatıcılık”) (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/210)

1.1.6. /ağu/ > /uw, uwu/ Değişimi

cuvuk “yakın, akraba, dost” (<DLT *yaguk* “yakın, hısım”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1011)

kuvurma “Kendi yağıyla kavrulup kızartılmış et, kavurma” (<ET *kagurmak* “kavurmak”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)

kuvut “Mısır ununu yağda kavurarak yapılan bir yiyecek” (<DLT *kagut* “kavut, darıdan yapılan bir yemek”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)

1.1.7. /ağu/ > /aw, ow/ Değişimi

buzov “buzağı” (<DLT *buzagu* “buzağı”) (“Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/674)

1.1.8. /aw, awu/ > /uwu/ Değişimi:

üvçuluk “avcılık” (<DLT *awçı* “avcı”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI/4048)

tovar “sığır, sığır sürüsü” (<DLT *tawar* “mal davar”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI/4778)

cuvuk “yakın, akraba, dost” (<ET *yaguk* “yakın, hısım”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1011)

kuvut “Mısır ununu yağda kavurarak yapılan bir yiyecek” (<DLT *kagut* “kavut, darıdan yapılan bir yemek”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)

1.1.9. /oğ, uğ, ow/ > /uw, u/ Değişimi

kuvmak “kovmak” (<DLT *kowmak* “koğmak, kovalamak, sürmek”) (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3020)

urlamak “çalmak” (<DLT *ogrilamak* “çalmak, hırsızlık etmek”) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI/4043)

1.1.10. /ög, üg, öv/ > /üw, ü/ Değişmesi

sürüv “sürü” (<DLT *sürüg* “sürü”) (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3727)

1.1.11. /ögü, ügü/ > /üyü/ Değişmesi

tüyüşmek “dövüşmek” (<DLT *tögüşmek* “dövmekte yardım ve yarış etmek”) (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)

müyüş “köşe” (<ET *bük-* “bükmek” > *büküş > *bügüş) (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/3232)

1.1.12. Söz başında /b-/ korunmuştur.

bolmak “olmak” (<ET *bol-* “olmak”) (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/735)

barmak (II) “varmak” (<ET *bar-* “ulaşmak”) (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/534)

bérmek (I) “vermek” (<ET *ber-* “vermek”) (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/636)

S Ö Z L Ü K

appa	: Dede, büyükbaba. (Çilehane *Reşadiye –To; -Ba.) (I/13)
abbacık	: Bembeyaz. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/14)
abınmak	: Düşeyazmak, yürürken ayağı kaymak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/22)
acar	: Yeni. (*Bolvadin-Afyon; (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/38)
[açuvlanmak]	: Kızmak, çıkışmak, öfkelenmek. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Ilgın-Kn.) (I/47)
[açuv]	: Keder, ıstırap, elem. (Eskişehir ve köyleri; Çilehane *Reşadiye –Tokat, Ilgın-Konya) (I/48)
[açkış]	: Anahtar. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/56)
[açuvlu]	: Kızgın, öfkeli. (Çilehane *Zile –To.) (I/61)
adamıça	: İnsanca, insana yakışır şekilde. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/63)
agızmak	: Taneli şeyleri, fasulye, nohut, buğday gibi akıtmak. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/76)
akrtın [>>akırtın]	: Yavaş. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/161)
alakiştik	: Alaca kedi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/191)

aldanca	: Avutacak, kandırarak, gönül alacak şey, söz. (Çilehane *Reşadiye –To.; Zile *Kızılköy-To.; -Ed.) (I/209)
aldauk [>>aldavuk]	: Yalan. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/210)
aldaukçu [>>aldavukçu]	: Yalancı. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/210)
algış ayak	: Düğünlerde kullanılan ve üzerine iyi temennilerde bulunulan boza tası. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/215)
algış hıçın	: Tebrike gelenlere ikram edilmek üzere yapılan börek. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/215)
algışlamak	: Tebrik etmek, iyi dileklerde bulunmak. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/215)
algış tepsi	: Tebrike gelenlere çıkarılan yemek tepsi. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/215)
alkış[alhiş] [>>algış]	: Hayır dua, iyi dilek. (Çilehane *Reşadiye –To.; Afyon Emirdağ Türkmenleri, Kangal ve Sivas Köyleri, Koyundere *Ahıska-Kars) (I/223)
allı	: İleri, ön ¹ (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/225)
allık (III)	: Alacak. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/225)
amma	: Nine. (Dağlat, Orhaniye, Akhisar-Afyon; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/239)
anda munda	: 4. Orada, burada, ötede, beride. (-Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; -Dy.) (I/256)
añlam	: Anlayış, duygu. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/274)
anlamak (II)	: Anlamak, idrak etmek. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/275)
añlamlı	: Anlayışlı. (Karaçayca’dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/275)

¹Sözlükte *allı* “ön, ileri” olarak yer almıştır. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde kelime tabanı olan *al* “ileri, ön”, *allı* ise “ilerisi, önü” anlamına gelir.

arbaçı	: Arabacı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/301)
arbaz (I)	: Avlu. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/301)
arasağar	: Başşehir (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/300)
arıtlmak	: Bir Başkası tarafından yorulmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/324)
arıtmak (II)	: Yormak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/215)
artı	: Akıbet, son. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/334)
artıh	: Fazla. (Çilehane *Reşadiye –To.; Koyundera *Ahıska-Kars; Sarıhamzalı *Sorgun Yz.)
aruv	: Güzel. (Çilehane *Reşadiye –To.)(I/337)
[aryüv]	: Güzel. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/337)
aryuvlamak	: Ayıklamak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/338)
aryuvlatma, arūlatmak	: Ayıklatmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/338)
as körmek	: Azımsamak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/345)
assı	: Karşı geleni asi. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/347)
aşalmak	: 1-Aşınmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/350) 2-Yenilmek. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/350) 3-Parasını yedirmek, yolunmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/350)
aşamak (I)	: Yemek yemek. (-Af. Köyleri; Gemlik- Brs; *Düzce-Bo.; *Şile-İst.; (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı İlgin-Kn.) (I/350)
aşarık	: 2. Yemeklik. (Çilehane *Reşadiye –To.)(I/351)
aşatmak	: (I) Aşındırmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı İlgin-Kn.) (I/351) (II) Yedirmek, hovardalık etmek. (Karaçay Aşireti Başhöyük

	*Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/351)
aşırmak(II)	: 3. Yolcu etmek, uğurlamak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/356)
atlandırmak	: Birisine bir hediye ile ismini andırmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/371)
aurrak	: Olduka ağır, ağırca. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/373)
aurkundurtmak	: Ağır göstermek. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/373)
aursunmak	: Ağır görmek. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/374)
aurumak	: Ağırılmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/374)
avdurmak	: Bir şeyi sırtın öte yüzüne aşırarak, devirmek, yuvarlamak. (-Af. Köyleri; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/380)
avruk(III)	: Hasta. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/391)
[avruv]	: Hasta. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/391)
avrumak	: Hastalanmak. (-Af. ve köyleri) (I/391)
avur (I)	: Ağır. (Çilehane *Reşadiye –To.; Danışman *Fatsa-Or.) (I/395)
avuş (I)	: Dağın geçit yeri. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı Ilgın-Kn.) (I/396)
avuşmak	: Ölmek. (Dağlat –Af.) (I/396)
ayak (I)	: 1-Tas, maşrapa. (Dağlat –Af.; Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/399) 2-Kadeh. (Yeniköy-İst.) 3-Bardak, çay bardağı. (*Zile Köyleri, Çilehane *Reşadiye –To.; Çobansaray *Yıldızeli Sv.)
ayaklanmak	: 1- Çocuk yürümeye başlamak, büyümek, canlanmak. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; *Gelibolu- Çkl.; *Maçka-Tr.) (I/403)
ayazlamak, ayazlanmak	: Serinlemek. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/409)

aydös	: Lades kemiği. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/412)
ayıl	: Toka, zincir tokası. (-Af. Köyleri) (I/418)
aylanç	: Viraj. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/425)
aylandırmak (I)	: Gezdirmek. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/425)
aylanmak	: 1-Gezmek. (-Af. Köyleri; Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/425)
aylama sūv	: Girdap. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/425)
aytıñan [>>aytılgan]	: Adı çıkan, ünlü, anlı şanlı. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/432)
[ayüv] [>>ayuv]	: Ayı. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/432)
azav	: Azı dişi. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/436)
azav tiş	: Köpek dişi. (Karaçay Aşireti Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/436)
baçgış	Merdiven. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/458)
[barkış]	Merdiven. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/458)
[babuş (III)]	Ördek. (Kadıçiftliği, *Yalova, -İst; Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.)) (I/469)
bağırbaş	Yeşilimsi mavi renkli biri sinek, büvelek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/472)
bağana (II)	Direk. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/474)
bala	1. Çocuk, yavru, küçük. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/496)
[balavuz]	Balmumu. (Çilehane, Karaçay Göçmenleri) (I/497)
[baylamak (II)]	Bağlamak. (Çilehane, Akçaşehir, -Bo.) (I/498)
baldırgan	Baldıran. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/498)
bāli (II)	Kiraz. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/506)
baraskün	Çarşamba. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/526)

bardık	Gittik : Dün toplantıya bardık. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/530)
barısı	Bütünü, tamamı, hepsi. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/532)
barmak	Parmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn; (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/534)
barmak (II)	Varmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/534)
barmaklık	Parmaklık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/534)
basılmak	3. Tasalanmak, sıkılmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/540)
basta (I)	Pilav, ince öğütülmüş bulgurdan yapılan yemek. (Çilehane *Reşadiye –To.; Yazılıköy *Emirdağ, -Af.) (I/545)
bastırık (VIII)	1. Yağ, peynir, yoğurt gibi yiyeceklerin yapıldığı ve saklandığı yer. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/547)
bastırıklanmak	Hasta ve bitkin bir durumda olmak, sayıklamak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/548)
[başla barmak]	İşaret parmağı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/552)
baş cavluk	Baş örtüsü. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/555)
[başga]	Başka. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/557)
başına boş	Başıboş, hür. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/559)
başı túbüne étmek	Altüst etmek, karmakarışık etmek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/560)
baş költürmek	Baş kaldırmak, itiraz etmek, isyan etmek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/562)
başkün	Pazartesi. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/562)
[başmakçı-2]	Kunduracı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/564)
başmak	Takunya. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/564)
[batur]	Yiğit, kahraman, cesur. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/571)

bavur (II)	Karaciğer. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/574)
bay (I)	Zengin, ağa. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/574)
bav (I)	1. Ahır. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/573)
bayramcak	Çavuşkuşu. (yazılı, -Af; Çifteler, -Es.; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/584)
bayrımkün	Cuma. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/585)
baytal	1. Kısırak. (Kadıçiftliği, -İst.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn; Çilehane *Reşadiye –To.) (I/585)
bazık	Kalın. (Kadıçiftliği, -İst.) (I/585)
bazuk	Kol ve bacaktaki kaslar (hayvanlarda). (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/589)
begauz	Ağzı sıkı, sır tutan, ağzı pek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/597)
bekmez	Pekmez. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/604)
[bélgilenmek]	Belirmek, meydana çıkmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/614)
[belgili]	Besbelli, apaçık, belli, belirli. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/616)
[bélgisiz]	Belirsiz. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/616)
berç (II)	Nasır. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/631)
bericibermek	Göndermek, gitmesine izin vermek, bırakmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/634)
bérmek (I)	Vermek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/636)
bét bétge	Yüz yüze. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/665)
bezgek, bézgek	Sıtma. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To; Kırım Göçmenleri) (I/652)
billay	Böyle, bu şekilde. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/667)
bıstır	Bez parçasının eskimiş durumu. (Çilehane *Reşadiye –To.) (I/670)
bışğı	Gübre. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/670)

bışlak	Peynir. (Yazılıköy, Karaçay Aşireti *Emirdağ, -Af.; Kadıçiftliği, -İst.; Başhöyük, -Kn.) (I/670)
[buzov]	Buzağı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye -To.) (I/674)
[bilöv]	Bileği taşı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/690)
bilezik (II)	Taraktan geçirilip, eğilmeye hazırlanmış yün topağı. (Çilehane *Reşadiye -To.) (I/692)
bir talay	Bir yığın, birçok. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/702)
bolmak	Olmak. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/735)
boluşçu	Yardımcı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/735)
boluşluk	Yardım. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/735)
boluşmak	Yardım etmek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/735)
boşamak	Yapıp bitirmek. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/743)
[boyunsha]	Boyunduruk. (Çilehane *Reşadiye -To.) (I/747)
[börü (I)-1]	Kurt. (Dağıstan, Kırım, Karaçay göçmenleri, Çifteler-Bursa; Kadıçiftliği-İstanbul, Trabzon, Ankara, Niğde, Konya.) (I/755)
bödene	Bıldırcın. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği, -İst.) (I/757)
[bügoy]	Kuyu derinliğindeki buzul yarığı. (Karaçayca'dan Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/779)
buğun (II)	Bilek. (Çilehane *Reşadiye -To.) (I/781)
buşma	Sümük. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/783)
[bulamuk]	Bulamaç, koyu un çorbası. (Çilehane *Reşadiye -To.) (I/786)
bulgan	Kolganla birlikte kullanılan, artık, döküntü karşılığı bir söz. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/788)
buç (I)	Karabiber. (Karaçay Aşireti, *Emirdağ, -Af.) (I/795)
[burun teşik]	Burun deliği. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/804)
busak (II)	Kavak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/805)

[busat (II)]	Kavak. (Kadıçiftliği, İstanbul) (I/805)
butak	Dal, budak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/806)
buvala	Boğmaca. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/807)
bürçe	Pire. (Kırım ve Köstence Göçmenleri, Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/825)
büregavruzu büreg avrusu	Böbrek hastalığı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (I/825)
cabalak (II)	İri taneli, sulu kar. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği, İstanbul) (II/837)
cabu [cayu] [cayur]	1. Örtü. (Kadıçiftliği,-İst.) (II/837) 2. Pencere perdesi. (Kadıçiftliği,-İst.) (II/837)
cal (V)	1. Bedel. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/849) 2. Gündelik.
calçı	Çırak ² . (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/850)
calgavuç [calgavuş (I)]	Tava. (Kadıçiftliği,-İst.) (II/837) (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/837)
calğan tayak	Kavga edenleri ayırmanın kavgacılarından yediği dayak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/851)
calındırmak [calındırtmak]	Yalvartmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/851)
calınlandırmak	İslendirmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/852)
calınlanmak	İslenmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/852)
calınlatmak	İslemek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/852)
camavluk	Yamalık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/853)

² Sözlük'te *calçı* "çırak" olarak yer almıştır. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde *calçı* kelimesinin anlamı ve genel kullanımını "Gündelik hesabı ile zengin birinin yanında çalışan insan" şeklindedir.

camçı	Yamçı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/853)
[çamçı (II)]	(Kadıçiftliği,-İst.) (II/853)
canantav	Yanardağ. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/854)
cañay (I)	Yeni ay. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/855)
[cañıay]	
[cancañga]	Yakını yan yana. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/855)
cañız	Yalnız, ama, fakat. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/857)
cañur	Yağmur. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/858)
[cangur (II)]	(Çilehane *Reşadiye –To.) (II/858)
canuvlamak	Bilemek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/858)
capgak	But. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/858)
capı	Durum, hal. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/858)
carıştırmak	Düzeltilmek, yakıştırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)
carışuvsuz	Yakışıksız. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)
caratılmak	Beğenilmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)
caratmak	Beğenmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)
carausuz	Yararsız, kullanışsız. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/860)
carık (I)	Aydınlık, ışık. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği,-İst.) (II/860)
[carıklık]	
carık (III)	Yarık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/862)
carıklanmak	Aydınlanmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/862)
carıklatmak	Aydınlatmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/862)
carlı	Yoksul, zavallı. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği,-İst.) (II/863)

cartı (II)	Yarım, parça. (Kafkas Türkleri, -İst.) (II/864)
cartı kalmak	Yarıda kalmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/864)
cassı	Yatsı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/864)
castık	Yastık. (Çilehane *Reşadiye -To.) (II/864)
caş (I)	Genç, delikanlı. (Sivrihisar, -Es.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye -To.; Kadiçiftliği,-İst.) (II/864)
caşırmak	Saklamak. (Kadiçiftliği,-İst.) (II/864)
caşnamak	Şimşek çakmak, ışıldamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/864)
catmak (II)	Yatmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)
cav (II)	Düşman. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)
cav (V)	Yağ. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)
cavçıkır	Yayı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/865)
cavçırak	Fener mumu. (Karaçay Göçmenleri, Yazılı *Emirdağ, -Af.) (II/865)
cavur (II)	Kalça. (Karaçay Göçmenleri, Yazılı *Emirdağ, -Af.) (II/867)
cayak (II)	Yanak: Cayak cayaga dans ettiler. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/868)
cayak tiş	Azı dişi. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/868)
cayav col	Keçi yolu, patika. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/868)
cayla	Yayla. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye -To.) (II/870)
caylı (II)	Yaylı araba. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/870)
caz (III)	1. Yaz. (Çilehane *Reşadiye -To.) (II/870)
[cay (II)]	1. Yaz. 2. İlkbahar. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/870)
celavruk	Romatizma. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/877)
celke	1. Yele. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/878) 2. Ense. (-İst, -Kn.) (II/878)

cengil (II) [cenilrek-1]	2. Hızlı, çabuk. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/882)
cenil	Acele. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/882)
cenillemek [cenillenmek-1]	Hafiflemek, yavaşlamak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/882)
cenilleşmek	Hafifleşmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/882)
cenilletmek	Hızlandırmak. (*Kadınhanı-Kn.) (II/882)
cerk (I)	Söğüt. (*Kadınhanı-Kn.) (II/886)
cerleşmek	Yerleşmek. (*Kadınhanı-Kn.) (II/886)
cılan (I)	Yılan. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılanları çıkmak	Açgözlülükle ivedilik göstermek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılaşmak	Ağlaşmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılatmak	Ağlatmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılav (I)	Ağlayış. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılav (II)	Bela. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/907)
cılı	1. Sıcak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/911) 2. Ilık.
cılkı (II)	At sürüsü. (Bolvadin, Afyon; Kadınhanı.) (II/913)
cılcı	At çobanı. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/913)
cıltramak	Parlamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/914)
cıltratmak	Parlatmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/914)
cıltravuk	Parlak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/914)
cırtık	Yırtık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/938)
cırtmak (I)	Yırtmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/940)
cıscıdır(I)	Çok fakir, hiçbir şeysiz. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/940)

cibek (II)	Mısır püskülü. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/953)
cilamak	Ağlamak. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/964)
cilek	Yabani çilek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/965)
ciltilemek [ciltillenmek]	Kıvılcımlanmak.
ciltillendirmek	Kıvılcımlandırmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/967).
ciltillenmek (I)	Kızdırmak, öfkelendirmek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/967)
ciltin (I)	1. Kıvılcım. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/967) 2. Kıvılcım rengi. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/967)
cim cim cıltramak	Parıl parıl parlamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/971)
cip (III)	İp. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/983)
citi (I)	Sivri ve keskin. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/987)
citi (II)	Çok akıllı. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/987)
citi tav	Sivri, yüksek dağ. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/971)
çoğurçga	Ağaç yongası. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/995)
cokluk	Fakirlik, yokluk. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/995)
col (I)	Yol. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/995)
col (III)	Defa, kez, batın. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/995)
corga (II)	Bir çeşit at yürüyüşü, yorga. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadırğa, İstanbul) (II/1001)
cortmak (I)	Yavaş koşmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1002)
cöner [cönger (I)]	Kız arkadaş. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1007) (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1007)
cönerlik	Arkadaşlık. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1007)
cönerlik etmek	Arkadaşlık etmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.)

	(II/1007)
cörme	İşkembe içine yağ doldurularak veya kızartılarak yapılan yemek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1007)
cötöl etmek	Öksürmek. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1008)
cuk³ (II)	Yakın akraba, dost. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1011)
[cukga]	Hayvan veya insan memesi. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1011)
cuklamak	Uyumak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1011)
cuklap⁴	Uyku. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1011)
cukluk	Yakınlık. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1011)
cumşak	Yumuşak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1016)
cuuk	1. Akraba. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1020)
[cuvuk (II)]	2. Yakın. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1020)
cuvak (I)	Atın tırnağının üstündeki etli bölge. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1020)
cuyuklu	Eşli, dostlu. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1020)
cücek (I)	1. Hayvan yavrusu. (Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1021)
cürek avruv	Kalp hastalığı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1028)
cürek	Yürek. (Çilehane *Reşadiye –To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1028)
cüreksinmek	Öfkelendiği halde bir şey yapamamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.)) (II/1028)
cüzük	Yırtılmaya yüz tutmuş, incelmış. (Kumaş hk.)(Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1029)
cüzüm	Üzüm. (Çilehane *Reşadiye –To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.;;) (II/1029)
çabak (I)	Küçük cins balık. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1030)

³ Sözlük'te *cuk* “yakın akraba, dost” şeklinde verilmiştir. Oysa kelime *cuvuk* veya *cuuk* “yakın akraba, dost” şeklindedir.

⁴ Sözlük'te *cuklap* “uyku” şeklinde verilmiştir. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde *cuklap* kelimesi “uyuyarak” anlamına gelirken *uyku* kelimesinin karşılığı “cuku” şeklindedir.

çabır	Hayvan derisinden yapılmış çarık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1031)
çaç (III)	Saç. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1031)
çaçuv kuçuv	Darmadağan. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1032)
çağa	Çapa. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1033)
çahtana	Ayak yolu, yüz numara. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1040)
çak (II)	Mühür. (Yazılı *Emirdağ, -Af.) (II/1040)
çapmak (II)	Köpek havlamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1077)
çeçek (I)	Çiçek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1105)
cecek (III)	Çiçek hastalığı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1105)
çeget	Orman. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1107)
çelek (III)	1. Demir su kovası. (Yazılı *Emirdağ, -Af; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1119) 2. Tahta süt kovası. (-Es. ve köyleri) (II/1119)
çiçgan	Fare. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1158)
çığarmak (I)	Çıkarmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1159)
çımmağak	Bembeyaz. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1178)
çına	Dirsek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1179)
çınamak	Sıçramak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1179)
çınatmak	Sıçratmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1179)
çınday	Şişle örülmüş yün çorap. (Yazılı *Emirdağ, -Af; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1179)
çınnamak (I)	Sıçramak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1183)
çıpçık	Serçe. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1183)
çırpı (IV)	Yaprak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1189)
çibin (I)	Sinek. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1202)

çirimek	Çürümek: Elmalarımızın bir kısmı çiridi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1235)
çohay	Çınar ağacı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/1258)
çollak	Yün mekiği. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1263)
çolpu (II)	Büyük kepçe. (Yazılı *Emirdağ, -Af; Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği *Yalova,-İst.) (II/126)
çuçğur	Suyun yüksekten akışı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1300)
çum	Kızılık. (Çilehane *Reşadiye –To.) (II/1304)
çüçkürme	Aksırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1306)
çüçkürük	Aksırık. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1306)
diduv	Köpek yavrusu. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1482)
diñil	Araba dingili. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (II/1507)
[egeç (I)]	Abla, kız kardeş. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (III/1661)
[egeçi]	Abla, kız kardeş. (Kadıçiftliği, *Yalova, -İst.) (III/1661)
eçki	Keçi. (Yazılıköy, *Emirdağ, -Af.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Çilehane *Reşadiye –To.) (III/1663)
eger	Tazı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/1672)
él (II)	Memleket. (Kars, Anamur-İçel Köyleri, Karaçay, Başhöyük, -Kn.) (III/1702)
[emçek-2]	Meme. (Çilehane *Reşadiye –To.; Kürkçüler, -Ada.) (III/1730)
emizik	Ballıbaba, arslanağzı gibi çiçeklerin emilebilen kısmı. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1738)
andva [enduva]	Artık, şimdi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1747)
eniške	Alçak, aşağı, alt. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1747)
enişkelendirmek	Alçaltmak, seviyeyi düşürmek. (Karaçay, *Karaduman,-Kn.) (III/1758)

enköp	Azami, en çok. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1759)
eriştirmek	2. iki kişi arasındaki rekabeti artırmak, kızıştırmak. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1773)
erkeç (I)	Üç ya da dört yaşlarında olan, enenmiş erkek keçi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.vd...) (III/1773)
erkelemek (I)	Çok sevmek, çocuğu nazlı büyütmek. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1774)
erkillik [erkinlik]	Özgürlük. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1774)
erkin koymak	Serbest bırakmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1774)
erşi	Çirkin. (Çilehane *Reşadiye -To.; Kızıldaş, *Arpaçay, Krs.) (III/1777)
ertteden	Erkenden. (Çilehane *Reşadiye -To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1778)
esgetşülmek	Hatırlanmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1781)
asgi (I)	Eski, bayat. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1781)
esirtmek (II)	Sarhoş yapmak: Rakı beni esirtti. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1783)
eslemek	2. Herhangi biri kimseyi kendisine belli etmeden gözetlemek. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1785)
esli	Karakter sahibi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1785)
[esrik (II)]	Sarhoş. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1786)
esrik (III)	Ekinlerin çok büyüyerek dik duramaz hale gelmesi. (Çilehane *Reşadiye -To.) (III/1787)
est	At kovalama ünlemi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1787)
eşek gummas	Kanser. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1789)
[gakgı]	Yumurta. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1896)
[geçe geçe]	Öküz, manda vb... hayvanları çağırma ünlemi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/1957)
gıbı	1-Örümcek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2024)

	2-Kene. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2024)
gıbit	Yazın süt, yoğurt, su taşımaya yarayan keçi ya da koyun derisinden yapılmış kap: Babam yayladan bir gıbit yoğurt getirdi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2024)
gıbitli	Büyük karınlı, şişman kimse: Ali'nin dedesi gıbitli bir insandır. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2025)
gin (I)	Maydonoz. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2079) (Karaçayca sözlükte dereotu olarak geçiyor.)
ginci (I)	Gözbebeği. (Kadıçiftliği, -İst.) (III/2079)
ginci (II)	Bezden yapılan bebek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2079)
gitçe	Küçük parmak (Rumeli Göçmenleri, Kadıçiftliği, -İst.) (III/2085)
gitçe cancavluk	Küçük el peşkiri. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2085)
[gülüv]	Eşek yavrusu, sığa. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2091)
gölendir	Nane. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2143) (Karaçayca sözlükte maydonoz olarak geçmekte.)
guccu	Dişilik organı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2186)
guloştayak	Saplı baston. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2193)
gurt (I)	Folluk. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2200)
guvvurt	Avurt. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2203)
guvvutlu	Büyük avurtlu. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2203)
gürgekün	Salı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2236)
halva	Helva. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2262)
[haman(I)]	Hemen, şimdi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2263)
hans	Biçilmemiş ot. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2275)
hant	Yiyecek şey: Hantları getir de yiyelim. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2275)

hatakapçık	Arsız (kimse). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2305)
havun	Kavun. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2313)
hayda	Haydi: Hayda okula gidelim. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2316)
hılıkkıçı	Alaycı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2359)
hılı mlı (II)	Abur cubur şey. (Yiyecek için) (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2359)
hını (II)	Paylama, azar. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2365)
hınılamak	Azarlamak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2365)
[hını (I)]	Asık yüzlü, cana yakın olmayan kimse. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2365)
hıppırık	Balgam. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2367)
hıppil	İltihap. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2367)
hırşı taşı	Bileyi taşı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2372)
hıynı (I)	Büyü. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2381)
hıynılanmak	Büyülenmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2381)
hirhir (II)	Köpek kovalama ünlemi. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2388)
hucu	2. Serseri, işsiz boş gezen. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (III/2441)
hurum	Cep: Pantolonumun hurumları yırtıldı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (III/2445)
ıncıgamak ıncıgamak	İnlemek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2479)
[ıncıgamak]	İnlemek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2479)
ırahın	1. Zayıf, arık. 2. Hasta. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2481)

iran	Yalçın kayalıklar arasındaki çimenli vadiler. (Karaçay Aşireti, Ümranıhamidi, -Kn.) (IV/2483)
ircı	Araba geçmesi için, ekili iki tarla arasında bırakılan sürülmemiş yer. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2484)
irnik gordoş	Bir çeşit patates. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2489)
işan (II)	Belirti, nişan. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2495)
işan (III)	Güven, inanç. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2495)
işanlı (I)	1. Nişanlı. 2. Güvenilir (kimse). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2495)
işanmak	Güvenmek. (kırım göçmenleri, -İst; Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2495)
işğap	Dolap. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2496)
ıyılı gün	Pazar günü. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2499)
ızına kayıtmak	Geri dönmek, çıktığı yere gelmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2500)
içeği	1. Bağırsak. (Kadıçiftliği, *Yalova, -İst; Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2505)
ilgendirmek	Korku ya da tiksinti vererek irkiltmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2522)
ilgenmek	Korkarak irkilmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2522)
ilgik	Düğme iliği. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2522)
ilinmek	2. Göze ilişmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2527)
ineçik	Topuk. (Karaçay, -To.)
ingişçe	İnce. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2543)
isgemek	Koklamak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2555)
iye (II)	1. Koruyan, sahip. (Kadıçiftliği, *Yalova, -İst; Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2574)

[iyegi]	Kaburga kemiği. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2574)
iynek	İnek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2576)
izleştirmek	Araştırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2577)
izleüçü	Araştırmacı, arayıcı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2577)
kaban (III)	Azılı erkek domuz. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2582)
kaç (II)	Sonbahar. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2586)
kahah (V)	Boynuzsuz keçi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2598)
kak (V)	Mısır unundan yapılmış bir çeşit tatlı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2600)
kamjak	Böcek, haşere. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2617)
[kana (I)]	4. Dört köşesi yontulmuş direk, hatıl. (Karaçay, *Kadınhanı, -Kn.) (IV/2617)
[kandağay]	Tahtakurusu. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2621)
[kansiyer]	Özellikle dallarından çubuk, üvendire yapılan, yemiş vermeyen, yaban kızılıcığı ağacı. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2628)
kapçık (X)	Deri torba. (Çilehane *Reşadiye –To; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2633)
karakayın	Yemişli ağaç. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2647)
karamak (II)	İyi görmek için dikkatlice bakmak. (Kadınhanı, -Kn.) (IV/2651)
karañı cel	Kuzey batıdan esen sert rüzgar. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2652)
[karğalmak]	İlenmek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2659)
[karğamak]	İlenmek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2659)
kartçığa	Atmaca. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2671)
kasga	Çegirge. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2675)
katı kürek	Bel. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2684)
kayrı	1. Nereye? (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2708)

kekirmek	1. Geçirmek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2724)
keme (IV)	Gemi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2739)
kerek (IV)	Gerek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2754)
kerki (II)	Keser. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2756)
keseçik	Azıcık. (Kadınhanı, -Kn.) (IV/2762)
keseke	Nezle. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2763)
[keselekge]	Kertenkele. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2769)
[kesenekge]	Kertenkele. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2769)
ketmek	1. Gitmek. Çilehane *Reşadiye –To; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2775)
kıbit	Karın. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2782)
kıçıramak	Azarlamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2785)
kıçırık	Sızlanma. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2786)
kıçırışmak	Bağırışmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2786)
kıçırmak	Bağırmaq. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2786)
kıçirttirmek	Bağirttirmek. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2786)
kıçıruvçu	Horoz. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2786)
kıppa	Yunak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2815)
kıptı (I)	Makas, makas ucu. (Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/2815)
kırdık	Yeşil ot: Bu sene yaylalarda kırdık çok boldu. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2821)
kırğıç (II)	Hamur kazımaya yarayan ağaç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2822)
kırkıştık	Yaban kedisi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2830)
kıyılık (III)	Büyük acı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2857)
kızıl işgildi	Kırmızı yaban mersini. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2866)

kindik (I)	İnsan göbeği: Bugün doğan çocuğun kindiğini annem kesti. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2874)
kişdik	Kedi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2886)
kiştik	Kedi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2888)
kişuv kişuv	Kedi çağırma ünlemi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2888)
kiyik (I)	Geyik. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2889)
koçhar	2. Bir yaşındaki erkek koyun, toklu. 3. Koç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2895)
[koçgar]	Koç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2895)
kol ayaz	El ayası, avuç içi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2909)
kolcanlığı⁵	Mendil. (Karaçay, -To.) (IV/2909)
komursga	Karınca. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2915)
korluk (II)	Maya. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2927)
kotur (I)	1. Uyuz hastalığı (insanlarda ve hayvanlarda) 3. Çıban. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2938)
koy (II)	Koyun: Koylar kuzulamaya başladı. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2942)
koyan	Tavşan. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2942)
koyanavrul	Sara hastalığı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.)
koycol	Saman yolu. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2943)
koynuk	Topaç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2943)
kozkiştik	Sincap. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2947)
kozu	Kuzu. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2947)
köbelmek	Çoğalmak, artmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2947)

⁵ Sözlük'te *kolcanlığı* "mendil" olarak verilmiştir. Oysa karaçay-Balkar Türkçesinde kelime *kol cavluğu* "mendil" şeklindedir.

kök (IV)	Gök. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2952)
kökağaç	Kerestesi sert olan bir çeşit ağaç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2952)
kökbaş	Peygamber çiçeği, aldea. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2952)
köken	5. Çalı (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2952)
kökrek (I)	Göğüs, bağır. (Kırım Göçmenleri, Kadırğa, -İst.; Çilehane *Reşadiye – To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2954)
[kökürek]	(Kadıçiftliği, Yalova) (IV/2954)
kölek (II)	Gömlük. (Karaçay Göçmenleri*Emirdağ, -Af.; Çilehane *Reşadiye – To.) (IV/2954)
kölekge	Gölge. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2955)
köme (IV)	Kızamık hastalığı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2957)
köpmek (I)	Çoğalmak, kabarmak, artmak. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2962)
körmek	Görmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2968)
körtürmek	Kaldırmak. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/2969)
[köseü]	Ateş karıştırmaya yarayan bir ucu yanmış odun, tahta. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2972)
[kösev-1]	(Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2972)
kösöv	Kör denilen hastalık nedeniyle içi boşalmış buğday, arpa başağı. (Başhöyük, Sarayönü *Kadınhanı-Kn.) (IV/2976)
kötene (II)	Koyun ve keçilerin yağlı bağırsağı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/2982)
kudoru	Fasülye. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/2991)
kutuk (II)	Süs kabağı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3019)
kutuk (III)	Kel. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3019)

kuv	Ağaç mantarı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3019)
kuvmak	1. Koşturmak, sürmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020) 2. Koğmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3020)
kuvurma	Kendi yağıyla kavrulup kızartılmış et, kavurma. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)
kuvuş	Oduun uçlarını koymak için, ocakların iki tarafına yapılan yükseklik. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)
kuvut	Mısır ununu yağda kavurarak yapılan bir yiyecek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3020)
[kozazau]	Yüz yaşını geçen insanlarda çıkan diş. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3023)
kübür (II)	1. Araba sandığı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3024) 2. Sandık.
kündüz	Gündüz: Kündüz çift sürmeye gidiyorum. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3038)
küres col	Ormanlarda kesilen ağaçların kaydırılırken açtıkları yol. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3046)
kürt büzülgen	Çığ. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3047)
kürüç (I)	Bir çeşit sert ağaç. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3048)
küsöv küsöv	İnek, öküz vb. hayvanları korkutma ya da çağırma ünlemi. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3052)
küvrüç	Dayanıklı ve uzun boylu bir çeşit ağaç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3057)
küymek (II)	Yanmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3057)
küzgü	Ayna. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3057)
loban	Köstebek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3082)
maka (II)	Kurbağa. Çilehane *Reşadiye –To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3107)

mammāt	Yardımcı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3117)
mamuraç	Ayı yavrusu. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/3117)
mandalak	1. Yer elması. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3121)
mangalay	Alın.(Karaçay, -To.) (IV/3122)
[mañlay]	Alın. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3122)
manlay cazuv	Alın yazısı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3126)
manramaz	Şişek, toklu gibi belli bir yaştaki koyun. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3126)
maşak	Çuval. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/3134)
mazallı	Çalımlı, kurumlu. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3145)
mıçkı	Testere. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3179)
mıdah	Kötümser. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3179)
mıdih (I)	Ateş, ateşin kuru. (Yazılı, -Af.) (IV/3180)
[mıñıldak]	Bıngıldak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3186)
mızı (II)	Çıra. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3196)
miyik	Yüksek yer, tepe: Ağacın miyiği. (Kadıçiftliği, -İst.; Karaçay, -To.) (IV/3207)
müyüş	Köşe. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (IV/3232)
nakırda etmek	Şaka etmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3235)
nakırdılaşmak	Şakalaşmak, alaya almak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3235)
nanık	Böğürtlen, ağaç çileği. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3240)
narat (I)	Çam ağacı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3240)
nartük	Mısır. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3241)

naz	Çam ağacı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3243)
neme (I)	Şey. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3246)
neni	Hangisini, neyi. (Çilehane *Reşadiye –To.) (IV/3247)
nöger	Erkek arkadaş. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (IV/3256)
olturmak	Oturmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3280)
omrav	Omurga. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3282)
oñmak	Rahat kavuşmak, mutlu olmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3286)
onovçu	Kumandan. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3286)
oram (I)	Sokak. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3288)
orçacı	Arabulucu, kavga edenleri ayıran. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3289)
orça etmek	Kavga edenleri ayırmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3289)
ortakün	Perşembe. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3291)
oruncabu	Yatak çarşafı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3292)
osal	1. Bayağı, kötü. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3292) 2. İşe yaramaz, zayıf. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3292)
oşamak	Benzemek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3293)
oşaş	Benzer. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3294)
oşaşırak	Az benzer, andırır. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3294)
oşatmak	Benzetmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3294)
ot salmak	Ateşlemek, kundaklamak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3297)
otun (II)	Odun. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3297)

oysuramak	İçi geçmek, bayılır gibi olmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3305)
oysuratmak	Bayıltmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3305)
ozmak (II)	Öne geçmek, yarışı kazanmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3308)
[öçeşmek]	Lades tutuşmak, bahse girmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3311)
öksüzle	Kuzey. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3329)
ökürmek	Sığır bağırarak, böğürmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3330)
ölçelemek	Ölçmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3331)
[önkünç]	Ödünç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3338)
[öpge-2]	Akciğer. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3345)
öpge avruu	Verem. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3345)
öpkelemek	Darılmak, gücenmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3345)
örten	Orman, çayır vb. geniş yerleri saran yangın. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3351)
ösmeyin kallık	Büyümeysesice anlamında bir ilenç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (V/3357)
ötrükçülük	Yalancılık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3360)
ötürük (IV)	Yalan. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3362)
özden (I)	Soyca temiz, köleliği olmayan (kimse). (Karaçay, -To.) (V/3371)
purç	6.Karabiber. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3489)
sabı balık	Çoluk çocuk. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3509)
salamtüp	Harman yeri. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3509)
salam	Saman. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3524)
salkın	Serinlik, açık ve iyi havalı yer. (-İst.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3528)

sanatmak	Saydırmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3536)
sanav	Saygı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3536)
sañça	Ahmak, budala. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3537)
san etmek	Aldırmak, önem vermek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3538)
sañrau	Sağır. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3540)
sarubek	Büyük bir çeşit yılan. (Çilehane Karaçay Göçmenleri.) (V/3551)
saut suv	Bulaşık suyu. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3553)
sav (V)	1. Sağlam. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3553) 2. Tüm. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3553)
savdan	1. Hepbirden. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3555) 2. Başlıbaşına. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3555)
savğa	Armağan. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3555)
savkeldin	Hoş geldin. (Karaçay, -To.) (V/3556)
saut	1. Mutfak gereçleri. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3558) 2. Araç, eşya. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3558)
savut	1. Yemek kabı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3558)
sebelep	İnce ince yağın yağmur. (Yazılı *Emirdağ, -Af.) (V/3565)
sekirmek	Aşmak, atlamak. (Çilehane *Reşadiye -To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3573)
senik (III)	İki çatallı harman savurmakta kullanılan bir araç. (Çilehane Karaçay Göçmenleri.) (V/3584)
serbolmak	Bunamak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3588)
sér, ser	Bunak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3593)
serubek	Korkunç masal kahramanı, ejderha. (Karaçay, -To.) (V/3594)
seyirsinnik	Yadırganan, ayrık. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3598)

sıbzıgı (I)	Tüfek namlusu. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3602)
sıbzıgı (II)	Kaval. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Karaçay, -To.) (V/3602)
sılık (I)	Kirli, pis. (Çilehane Karaçay Göçmenleri.) (V/3610)
sınmak (I)	Kırılmak. (Çilehane Karaçay Göçmenleri.) (V/3614)
sıntaş	Anıt. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3615)
sırkuv	Sırnaşık. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3619)
sırkuvlanmak	Sırnaşmak, arsızlanmak. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3619)
sırkuvluk	Sırnaşıklık. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3619)
sıy	Armağan. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3625)
sıynmak	Sıymak: Elmaların hepsi bir sepete sıyındı. (Çilehane Karaçay Göçmenleri.) (V/3625)
sıysız	Onursuz. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3629)
sızğa	Küçük vadi, dere yatağı. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3630)
sohta	Mumber doması. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3659)
sokur (I)	Kör. (Çilehane *Reşadiye -To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3662)
sokuriçeği	Kör bağırsak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3662)
sokurtüyün	Apandisit. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3662)
solumak (I)	Dinlenmek. (Çilehane *Reşadiye -To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3663)
soslan taş	Gök mavisi sutaşı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3669)
[sozmak]	Sündürmek, çekip uzatmak. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3672)
soyum	Düğün armağanı olarak getirilen koyun, keçi vb. hayvanlar. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3673)
söleşmek	Konuşmak; Şu adamlar ne söleşiyorlar? (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3679)

ssap ⁶	Su katılmış ayran. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3688)
[suv ağaç]	Uçlarına bakraç takılarak omuzlarda taşınan ağaç. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3688)
subay (II)	İncelik, ince davranış. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3689)
suv	Su. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3704)
sürtmek (III)	Badana yapmak: Evi kireçle mi sürttünüz? (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3724)
sürüv	Sürü. (Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3727)
süyek	Kemik. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.; Çilehane *Reşadiye -To.; Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3730)
süyelmek	Ayakta durmak. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3730)
süygen	Aşık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3730)
süymek (III)	Sevmek. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3731)
süyümcü	Muştucu. (Kadıçiftliği, -İst.) (V/3732)
süyümlü	Sevimli. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3732)
şabatkün	Cumartesi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3734)
şahar	Kent. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3736)
şaptal	Kayı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3749)
şarga	Çağlayanın aktığı yerde oluşan su birikintisi. (Çilehane *Reşadiye -To.) (V/3750)
şay	Çay. (-Kn.) (V/3756)
şaytancel	Bora. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3757)
şibiji	Kırmızıbiber. (Karaçay Aşireti, Yazılıköy *Emirdağ, -Af.; Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3777)
şohbolmak	Barışmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3791)
şoh etmek	İki kişiyi barıştırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.)

⁶ Sözlük'te *ssap* "su katılmış ayran" şeklinde verilmiştir. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde kelime *usap* "su katılmış ayran" şeklindedir.

	(V/3792)
şohluk	Bariş. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3792)
şorka	Bayır aşağı hızla akan su yatağı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3793)
şuvak	Açık, ılık hava. (Karaçay, -Es.) (V/3796)
taballamak	Çifte atmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3799)
tal (I)	1. Ardıç. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3814) 2. Söğüt. (Türkistan Göçmenleri, -İst.) (V/3814)
tala (I)	2. Ormanların ortasında boş, ağaçsız yerler. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği, -İst.) (V/3814)
talağauruv	Şarbon hastalığı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3814)
talaşmak	Boğuşmak. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4737)
talav	Tehlikeli ve öldürücü bir çeşit hastalık. (Çilehane Göçmenler, Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3816)
tamada	Sözü geçen, buyurucu, ileri gelen (kimse). (Kadıçiftliği, -İst.; Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3818)
tamak (III)	1. Gerdan. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3818) 2. Boğaz.
tamğa	Benek, nokta. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3819)
tamga	İm, damga. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4738)
tamır	Bitki kökü. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3819)
tanılğan	Tanınmış, ünlü (kimse). (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3822)
tap (IV)	Uygun, oranlı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3824)
tap (V)	Leke, ben. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3824)
tap (VIII)	Doğru. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3824)
[tabışmak]	Buluşmak, görüşmek. (V/3824) (Karaçay Aşireti, Başhöyük

	*Kadınhanı-Kn.) (V/3828)
tapmak (I)	Bulmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3830)
tapsız	1. Özenerek iş yapmayan, savruk, dalgın. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3830) 2. Davranışları kötü, uygunsuz olan.
tarıtkan	Davacı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3836)
tarkarın	Tez canlı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3836)
tatu	Pas. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3846)
tav (V)	Dağ. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3847)
tavğorun	Kümes. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3848)
tav öreni	Dağ üstündeki düzlükler. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3849)
tavuş	Ses, hafif gürültü, takırtı: Keçinin tavuşu geliyor. (Çilehane *Reşadiye – To.) (V/3752)
[tauş]	(Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3852)
tavuş etmek	Seslenmek. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3852)
[tayak-1]	Sopa. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3853)
tayak	Değnek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4746)
taydırmak	Kaydırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3853)
tébretmek	1. Başlatmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3857) 2. Beşik sallamak.
telaıruv	1. Tifüs. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3870) 2. Beyin humması.
Temirkazık	Kutup yıldızı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3877)
ten (III)	Yan yana olan, dizi. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3879)
ten (IV)	Denk, arkadaş. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3879)

teppetén	Bir düzey ve nitelikte. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3887)
[téprelmek]	1.Yerinden oynamak, kımıldamak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3888)
terek (iv)	Ağaç. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3891)
tereze	Pencere. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3892)
tereze cabu	Perde. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3891)
ters (II)	Suçlu. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3896)
teşmek	Çözmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4757)
tılı	Hamur. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3915)
tılı basmak	Hamur açmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3915)
tılı tegene	Hamur teknesi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3915)
tınç (II)	Rahat. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3916)
tınçalmak	Rahatlamak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3916)
tınçlık	Rahatlık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3916)
tınçlıksız [tınçsız]	Uslu durmayan, yaramaz. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3916)
tırkık	1.Toprak ya da taştan yapılan seki. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3924) 2. Sedir. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3824)
tışruu [tışruv]	Kadın, hanım. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)
tışruvluk	Kadınlık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)
tıtır	Kireç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)
tıtırtaş	Kireç taşı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)
tıyınçlı	Uygun, rahat. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)

tıynıçsız	Rahatsız. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3929)
tılçı	Sızlanan, sancısı olan, yakınan. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3933)
tilek	Arzu, dilek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3933)
tiletmek	Sızlanmak, yakınmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3933)
tilkov	Kekeme. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3934)
tilsiz	Dilsiz. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3934)
tiñrek	Çok dik. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3937)
tinsiz	Konuşamayan, dilsiz. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3937)
tirmen	Değirmen. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3941)
tiyirmek	Yemek suyuna ekmek bandırmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3944)
tobengi	Kuzey yeli. (Karaçay, -To.) (V/3944)
toğay	Halka: Demirin toğayı kırıldı. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3945)
tohtamak	Durmak, beklemek, kalmak, dinlenmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3947)
tohtatmak	Durdurmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3947)
tögerek (ı)	Yön, yan. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3980)
tökmek	Dökmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3981)
töre (ı)	Eğitim, görgü. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3985)
törtlü	Dört yaşında tay. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3986)
töş	Demirci örsü. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3987)
tuban (ıı)	Basık, alçak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3987)
tuğar[	Sığır. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3988)
tuban(ıı)	Duman. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3992)
tura (vıı)	Karşı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3996)

turma (I)	Turp. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/3986)
turmak	Ayağa kalkmak, ayakta durmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/3997)
tuvar	Sığır, sığır sürüsü. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4778)
[tük (I)]	Tüy, ince kıl. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4005)
tübemek	Karşılaşmak. (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (V/4005)
[tümçek]	Düğüm. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4007)
tüp	Alt, dip. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4014)
tüpsüz	Asılsız. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4014)
tüş	Düş, rüya. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüşmek	İnmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüy	Kabuğu çıkarılmış darı. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüye	Deve. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüygüç	Çamaşır tokmağı, tokaç. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüymek (II)	Dövmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüymelemek	İliklemek, düğmelemek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüyüş	Dövüş. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4020)
tüyüşmek	Dövüşmek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4020) (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI /4781)
tüyüşçü	Dövüşken. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4020)
tüz	Töreye, yasaya uygun davranan, adil. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4020)
tüzlük	Adalet. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4020)
u (II)	Zehir. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4021)
uânık	Tosun. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4021)
uç (IV)	Avuç. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4022)

ulak (VII)	Oğlak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4034)
umur	Ufak tane. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4040)
umurlamak	Ufalamak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4040)
urçuk	Öreke. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4043)
urguy	Sivrisinek. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4043)
[urlamak]	Vurmak ⁷ . (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4043)
[uyalçak] [uyalğan] [uyalūçu]	Utangaç. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4048)
üv	Av. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4048)
üvçuluk	Avcılık. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4048)
uyalmak	Utanmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4049)
uyalmaz	Utanmaz. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4049)
uyaltmak	Utandırmak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4049)
uya (II)	Yuva. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4049)
uyat	Utangaç, sıkılğan. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI/4050)
uyatlık	Gizlenen organlar, şeyler. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (V/4050)
üdegi	Aile. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4059)
üşkok	Tüfek. (Çilehane *Reşadiye –To.) (VI/4080)
üy	1. Ev. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.; Karaçay,-To.) (VI /4085)
üybaşı	Çatı. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4085)

⁷ Sözlük'te *urlamak* “vurmak” şeklinde verilmiştir. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde *urlamak* kelimesi “çalmak, hırsızlık yapmak” anlamında kullanılmaktadır. *Vurmak* sözcüğünün karşılığı ise “urmak” olarak Eski Türkçedeki şekli ile kullanılmaktadır.

üytübü	Ev döşemesi. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4085)
zayınlık	Yolluk ⁸ . (Kadıçiftliği *Yalova, -İst.) (VI/4356)
zıbir toprak	Kumlu, çakıllı yoğrulamayan toprak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4367)
zığır	Toprak ve kum karışık çöl. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4368)
zıka	Hardalotu. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı-Kn.) (VI /4368)

KAYNAKÇA

- ADİLOĞLU Adilhan, **Makaleler ve İncelemeler**, Başkent Matbaacılık, Ankara 2005.
- ADİLOĞLU Adilhan, **Karaçay-Malkar Türkleri**, Başkent Matbaacılık, Ankara 2010.
- AKAR Ali, "Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları", **Turkish Studies - Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, S:2 (2006), s. 43-51.
- AKAR Ali, "Türkiye Türkçesi Ağızlarında Oğuzca Dışı Dil Öğeleri", **38. ICANAS Bildiriler/Papers: Dil bilimi, Dil Bilgisi ve Dil Eğitimi**, I. Cilt, Ankara 2011, s. 23-38)
- CAFEOĞLU Ahmet, **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011 (İkinci baskı)
- DERLEME SÖZLÜĞÜ: Türkiye’de Halk Ağzından, 3.Baskı, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- DİVANÜ LUGAT-İT-TÜRK DİZİNİ, TDK Yayınları, Ankara 1972.
- EREN Hasan, "Sırça Köşkte", **Türk Dili**, S: 457- 458 (1990), s.1-78.
- GABAIN A. von, **Eski Türkçenin Grameri**, Çev.: Mehmet AKALIN, TDK Yayınları, Ankara 1988.
- KARAHAN Leyla, **Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.
- TAVKUL Ufuk, **Karaçay-Malkar Türkçesi Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2000.
- TAVKUL Ufuk, "Karaçay-Malkar Türkçesi", **Türk Lehçeleri Grameri**, (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), Akçağ Yayınları Ankara 2012, s.883-938.
- TEKİN Talat ve ÖLMEZ Mehmet, **Türk Dilleri**. BilgeSu Yayınları, Ankara 2014.
- YILMAZ Emine, "Karaçay-Balkarca". **Türkbilig**, S:4 (2002), s. 48-58.
- YİĞİT Ali, "Rusya Federasyonun’da Yaşayan Türk Topluluklarının Anadillerini Kullanma Oranlarındaki Bölgesel Farklılıklar" **e-Journal of New World Sciences Academy V: 7, N: 2, (2012) Article Number: 4A0047, s. 16-34.**

⁸ Sözlük’te *zayınlık* "yolluk" şeklinde verilmiştir. Oysa Karaçay-Balkar Türkçesinde *zayınlık* kelimesi " Tavukların istenilen yere yumurtalamasını sağlamak için konulan sahte yumurta" anlamına gelen *zayın* kelimesinden gelmektedir.